

ŽÁCI ODLOŽÍ MOBILY I O PŘESTÁVCE

Školy budou moci od října nově zakázat žákům mobilní telefony i o přestávkách. Dosud jim za to hrozila pokuta od České školní inspekce.

Deník N, srpen 2020

Konec sjíždění youtuberů, lajkování na TikToku i střelček v Brawle Stars. Žáci budou mít s mobily utrum nově i o přestávkách a ve volných hodinách (například mezi dopoledním a odpoledním vyučováním). Tedy pokud ředitelé využijí nového paragrafu školského zákona. Dosud školám za zákaz mobilů o přestávkách hrozila pokuta od inspekce.

Podle ní totiž takové opatření odporuje platnému právnímu řádu a nepřiměřeně zasahuje do práv žáků a studentů. Jenže zákaz používání mobilů o přestávkách měl podle některých škol tak pozitivní dopad, že se rozhodly ho navzdory výtkám zachovat.

Inspekce proto přitvrdila a jedné z „neposlušných škol“ – ZŠ Boskovice na Blanensku – po stížnosti některých rodičů pohrozila pokutou do 50 tisíc a sesazením ředitele. Prezident Asociace ředitelů základních škol Michal Černý počet škol zakazujících mobily odhaduje na třetinu. Patří k nim ostatně i jeho Masarykova ZŠ Klánovice v Praze.

Přítrž právní nejistotě a dohadům teď udělala vládní novela školského zákona. Poslankyně Marcela Melková (ANO) do ní prosadila paragraf, jenž jasně říká, že školní řád může omezit nebo zakázat používání mobilních telefonů a jiných elektronických zařízení. S výjimkou žáků, kteří zařízení potřebují ze zdravotních důvodů.

„Jako učitelka a bývalá ředitelka umělecké školy mám mezi přáteli spoustu pedagogů a ředitelů škol a vím tedy, jaký problém pro ně ta situace představovala. Nejen kvůli postoji inspekce, ale i některých rodičů, kteří na ně kvůli omezením útočili. Takže jsem se rozhodla podat jim pomocnou ruku a vyjednat pro ně oporu v zákoně,“ vysvětlila Deníku N svoji iniciativu poslankyně ze Středočeského kraje.

„NA STRANĚ ZDRAVÉHO ROZUMU“

Asociace ředitelů základních škol opatření jednoznačně oceňuje. „Jsem rád, že se ministerstvo, potažmo poslanci postavili na stranu zdravého rozumu. Se stavem, kdy ředitel školy v plném rozsahu zodpovídal za dění o přestávkách, a přitom neměl právo používání mobilů účinně regulovat, jsme dlouhodobě nesouhlasili,“ říká Černý.

Po omezení používání mobilních telefonů podle něj volalo i velké množství rodičů. „Například v mé škole jich bylo pro zákaz přes osmdesát procent,“ dodává.

Počet škol omezujících mobily podle Černého nyní určitě vzroste. „Hodně ředitelů mělo dosud strach z reakce České školní inspekce,“ podotýká.

Jednou z nich je i pražská ZŠ Tusarova. Ve školním řádu má sice uvedeno, že „žák nepoužívá elektroniku (mobilní telefony, tablety, iPody, iPhony, herní konzole apod.) v budově školy bez svolení vyučujícího, vychovatelky školní družiny nebo pedagogického dozoru“, kvůli obavám z možného porušování práv žáků ale pravidlo dosud nevymáhala. Úpravu zákona proto vítá.

„Osobně to celé vnímám jako báječnou šanci pro děti, které si o přestávkách chtějí povídat a hrát s ostatními. To chtějí v zásadě asi všichni, ale mnozí to už bez mobilu v ruce nedokážou,“ vysvětluje zástupkyně ředitelky Dana Prošková. Kvůli mobilům si prý děti o přestávce neodpočinou, nestihnou sníst svačinu, odskočit si na záchod či připravit se na další hodinu.

„Někteří žáci mobil odkládají až s příchodem vyučujícího. Následně jsou leckdy podráždění, protože nestihli dohrát hru, dokončit sledování videa, dopsat zprávu, a špatně se pak soustředí na práci v hodině,“ popisuje. Pozitivní zkušenost se zákazem mobilních telefonů nejen v době vyučování, ale i o přestávkách má pardubická ZŠ Bratranců Veverkových. Do školního řádu ho zavedla už před několika lety. K určitému rozvolnění došlo teď na jaře, ovšem ne kvůli postoji inspekce, ale kvůli koronavirovému režimu.

„Nadále počítáme s úplným zákazem mobilů a opatření ministerstva vítáme,“ říká ředitel školy Leoš Šebela. Žáci si prý o přestávkách více povídají (dříve si prý posílali SMS, i když seděli vedle sebe) nebo využívají herní prvky na chodbách školy. „S rodiči opatření pravidelně konzultujeme, nikdo z nich proti tomu není a respektují jej,“ tvrdí ředitel.

ZAPOJIT MOBILY DO VÝUKY

Zdaleka ne všechny školy jsou ale z nové pravomoci nadšené a využít ji rozhodně nehodlají. Zákazy podle nich nic neřeší, při používání mobilů a jiných moderních zařízení je klíčová vzájemná dohoda, ne restrikce. Například pražská ZŠ Strossmayerovo náměstí mobily o přestávkách povoluje, v hodinách záleží na domluvě s učitelem. Někteří z nich je ve výuce pravidelně využívají. „Především k vyhledávání informací během samostatné práce, řešíme na nich i různé vědomostní kvízy nebo se přes QR kódy v učebnici dostaneme třeba na článek, který si máme přečíst,“ popisuje čerstvá absolventka školy Tereza Frolíková.

„Jsme proti zákazům, raději dětem ukazujeme, jak lze mobily využít ke vzdělávání,“ vysvětluje zástupce ředitele Martin Provazník. Podle něj rozhodně neplatí, že by děti o přestávkách nedělaly nic jiného, než hleděly do mobilů. „Když jim nabídnete alternativu, telefony nechají v kapse,“ říká Provazník, na jehož škole jsou na chodbách k dispozici fotbálek, ping-pong a čtenářské koutky.

S takovým přístupem souzní i předseda studentského spolku Česká středoškolská unie Viktor René Schilke. „Pokud nás výuka baví, mobil ani nevytáhneme,“ říká. Paragraf rozšiřující možnost zákazu i mimo vyučovací hodiny mu připadá absurdní.

„Ve výuce ICT a informatiky dost zaostáváme. Proč aspoň nevyužít toho, že všichni máme mobily stále u sebe a spíš je do výuky nezapojit?“ Podle něj je nutné se o používání mobilů bavit, navzájem si vysvětlit stanoviska a společně hledat řešení.

Školy se shodují, že je zapotřebí osvěta – naučit žáky, ale i rodiče a učitele bezpečnému zacházení s moderními technologiemi. Zvou proto na přednášky odborníky na kyberbezpečnost a závislostní chování, učitele posílají na školení a rodičům nabízejí semináře.

Zároveň ale školy upozorňují, že základní návyky, a to i ty „mobilové“, si dítě přináší z rodiny. „Ruku na srdce – jaký příklad dáváme dětem my, dospěláci?“ ptá se Dana Prošková ze ZŠ Tusarova. „Mnozí rodiče jsou plně zahleděni do zpráv, sledují dění na sociální síti, možná ukládají čerstvé fotky z pískoviště na Twitter. A kluk či holka se marně domáhají jejich pozornosti,“ upozorňuje. A pokud se třída s učitelkou dohodne, že se na výlet mobily brát nebudou, mnohdy to více vadí rodičům.

Loňský výzkum Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně navíc ukázal, že problémy, které školy uvádějí jako důsledek používání mobilů o přestávkách, s nimi ve skutečnosti nesouvisejí. „Dospívající v našem výzkumném souboru se o přestávce baví se spolužáky bez ohledu na to, zda mají povoleno, nebo zakázáno mobilní telefon používat,“ uvedl vedoucí vědeckého týmu David Šmahel. „Zákaz mobilních telefonů na druhých stupních základních škol a na středních školách není potřebný,“ konstatuje studie.